

Statsminister Odvar Nordlis tale ved åpningen av NATO's utenriksministermøte, Rådhuset 20. mai 1976.

Deres Eksellenser, mine damer og herrer,

På vegne av den norske regjering har jeg den store ære å ønske NATO-landenes utenriksministre, Generalsekretæren for vår Organisasjon og deres medarbeidere velkommen til Norge og Norges hovedstad. Det er en stor glede å se en slik fornem gruppe av venner og allierte samlet her i Oslo Rådhus.

Vår Allianse ble skapt ut fra nødvendighet for mer enn et kvart århundre siden. Den gjenspeiler fortsatt frie folks besluttsomhet til å bevare sin frihet. Den nye verden har forenet seg med den gamle i felles bestrebelser på å bevare felles verdier og sammenfallende interesser.

I atomalderen er fred blitt en nødvendighet. Det er vår målsetting og vårt utgangspunkt. En ting kan vi alle være forvisset om; en kjernefysisk krig vil bety et skjebnesvangert nederlag for alle anstrengelser med sikte på å skape en rettferdig og fremgangsrik fremtid for jordens befolkning.

NATO er en defensiv allianse. Den representerer ingen trusel mot noen. Vi må imidlertid erkjenne den grunnleggende betingelse for innbyrdes avhengighet. Betingelsen er at man i sin politikk viser gjensidig tilbakeholdenhet. Både Øst og Vest har et ansvar for innsatsen for å skape en fredelig fremtid. Vår Allianses styrke er dessuten nødvendig for å sikre en rettferdig fremtid.

Siden utenriksministrene sist møttes i Oslo i 1961 har vi gjennomlevet en gradvis overgang fra kald krig mot en begynnende avspenning. Dette har gitt seg konkret uttrykk i nærmere og mer omfattende kontakter og samarbeid og gjensidige bindende avtaler mellom Øst og Vest. Samtidig har en søkt å løse sentrale sikkerhetspolitiske problemer, både gjennom direkte forhandlinger mellom de to hovedmakter og gjennom flere ^{Europe} sidige forhandlinger som Konferansen om Sikkerhet og Samarbeid og forhandlingene i Wien om styrkereduksjoner hvor alle berørte land, store og små, har kunnet engasjere seg.

Denne positive utvikling har gitt forhåpninger. Den har også av oss alle vært ansett som den eneste farbare vei å gå med sikte på å skape et varig grunnlag for sikkerhet og fre

i Europa og for å bedre forholdene og mulighetene for menneskelig utfoldelse.

Samtidig må vi erkjenne at avspenningens reelle innhold og de videre utsiktene fremover synes usikre. Tiden er preget av motstridende utviklingstendenser. Det militære styrkenivå er høyere enn noen gang. Nye konfliktområder har oppstått. Det ideologiske klima synes hårdere.

Hvilke følger vil denne utvikling få for Alliansen? Hva vil den kreve av oss?

Først og fremst tror jeg den vil kreve tålmodighet og tilpasningsevne. I en verden under stadig forandring vil vi daglig bli stilt overfor nye utfordringer som vil kreve evne og vilje til kontinuerlig å omprøve og tilpasse vår holdning til den løpende utvikling.

Samtidig er det viktig at vi holder fast ved de grunnleggende prinsipper som vårt samarbeid bygger på. Jeg sikter blant annet til Alliansens dobbelte målsetting om sikkerhet og avspenning.

Det koster å ha et adekvat forsvar. Forsvaret krever store ressurser som vi alle gjerne ville ha disponert for andre formål. Men all historisk erfaring viser at den sikkerhet og den fred vi søker, må baseres på et troverdig forsvar. Derfor må vi fortsatt være villige til å yte de økonomiske ofre som er nødvendige for å sikre at vår forsvarsinnsats svarer til behovet.

Samtidig må vi erkjenne at det ikke foreligger noe akseptabelt alternativ til en aktiv videreføring av våre bestrebelser på å skape reell avspenning gjennom kontakter, samarbeid og forhandlinger med landene i Øst. Vi må også arbeide for å få akseptert at avspenningen må være udelelig og at den for å bli reell og varig må bli ledsaget av en gjensidig og balansert nedbygging av det høye rustningsnivå i Europa.

Det samarbeid som skjer og den politikk som føres innen NATO-Alliansen utgjør en levedyktig realitet bare når de blir respektert og akseptert av folkene i medlemslandene.

Tilslutningen til Alliansen og Alliansens enhet avhenges imidlertid også av andre faktorer.

Det gjelder for det første spørsmålet om hvordan vi selv etterlever de ideelle målsetninger vi har satt oss og hvordan vi organiserer våre egne samfunn. Jeg tenker her blant annet på Paktens bestemmelser om folkestyre, individets frihet og rettens herredømme. I en tid hvor ideologiske problemstillinger igjenn er kommet sterkere i forgrunnen, er det viktigere enn noensinne at vi alle lever opp til og respekterer disse målsettingene.

I denne sammenheng ønsker jeg å rette en spesiell hilsen til representantene for de demokratiske regjeringene i Hellas og Portugal.

I en periode preget av økonomiske tilbakeslag og pesimisme må vi ikke glemme at i den demokratiske samfunnsform, som vi ønsker å bevare, ligger også vår styrke. Demokratiet er ikke noe statisk. Det er en samfunnsform under kontinuerlig utvikling, en samfunnsform som stadig må utdypes og utbygges for å svare til våre folks aspirasjoner og tidens krav. Den demokratiske beslutningsprosess kan til tider synes omstendelig og ineffektiv. Den kan skape problemer og uenighet. Men samtidig gir den styrke fordi den gjennom konstruktiv meningsbrytning skaper fornyelse og fordi den engasjerer det enkelte menneske på en helt annen måte enn noe totalitært regime kan gjøre.

For det annet, det er også av grunnleggende betydning for Alliansens stilling i kampen for frihet, demokrati og menneskeverd at vi gjennom handling viser at de vestlige land nå for alvor er rede til å treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre en økende utjevning mellom rike og fattige nasjoner.

Situasjonen krever ikke bare en økende tilgang på reell utviklingsbistand. Det er vel så betydningsfullt å endre viktige trekk ved det internasjonale handelssystem. Vi må gi de fattige land en virkelig mulighet til å forbedre og utvikle sin økonomi. Deres inntekter må heves og vi må innføre en høyere grad av stabilitet i deres utenrikshandel.

Jeg er enda ikke helt ut overbevist om at vi under UNCTAD IV vil oppnå så meget som det måtte være ønskelig og mulig på dette område. Vår innsats på dette område må gi seg utslag i en internasjonal samarbeid- og solidaritetspolitikk tuftet blant annet på respekt for utviklingslandenes uavhengighet, selvbestemmelse og egenart. Det må heller aldri få herske tvil om hvor vi står i kampen mellom hvite mindretallsregimer og de store underprivilegerte flertall.

NATO's styrke, som en Allianse av uavhengige demokratiske stater, er at hvert enkelt medlem fritt kan gi uttrykk for synspunkter på alle spørsmål av felles interesse. For at NATO ikke skal miste sin struktur som en felles forsvarsorganisasjon for Det nord-atlantiske område, vil vi imidlertid måtte vise moderasjon og kompromissvillighet i visse spørsmål. Men når uenighet i en sak varer ved over lengre tid kan det bli til skade, ikke bare for de berørte parter, men også for andre medlemmer og for Alliansen som helhet. Det er både min personlige og min regjerings dypfølte ønske at vi vil gjøre frengang i løpet av disse dagene i Oslo mot et felles grunnlag for forståelse for slike problemer som ellers vil kunne uthule NATO's grunnleggende prinsipper. Jeg innbyr de berørte parter og andre medlemsland til å vie sin oppriktige oppmerksomhet til dette.

Mitt eget land har en strategisk stilling på Alliansens nordflanke. Vi vet av erfaring at vi ikke kan løpe eller drømme oss bort fra denne situasjonen. For oss er det en grunnleggende nødvendighet at spenningen minskes og våpenkappløpet reduseres. Vi vet også av erfaring at våre bestrebelser på å løse sikkerhetsproblemet må skje på kollektiv basis. Utviklingen vil sannsynligvis bevirke at områdene lengst i nord får økende betydning både sett fra et sentralbalanse-synspunkt

og når det gjelder det fremtidige mønster for utnyttelse av havets ressurser. I begge tilfelle må vi styre de konkurrerende krefter og fremme samarbeidsordninger. Norge vil, som følge av sin geografiske beliggenhet og den havrett som nå er i ferd med å bli skapt, spille en viktig rolle i disse bestrebelsler. Min regjering er besluttet på å opptre ansvarlig for å unngå å skape nok et område med konkurranse og konflikt. Vi er overbevist om at en fast og klar suverenitetsutøvelse vil utgjøre en nødvendig betingelse for fortsatt lavspenning i de følsomme nord-østlige områder.

I dag og i morgen vil Allianselandenes utenriksministre føre konsultasjoner om sentrale spørsmål for Alliansen. Jeg ønsker lykke til i disse rådslagninger og er overbevist om at de vil bidra til å trygge våre lands sikkerhet og fremme en fredelig utvikling i verden.